

## SÜRDÜRÜLEBİLİR VE DÖNGÜSEL EKONOMİ 30 MART 2022 YENİ AB DÜZENLEME PAKETİ

Döngüsel Ekonomi Eylem Planı kapsamında, Avrupa Birliği'nde (AB) sürdürülebilirliğin norm haline getirilmesi ve AB'nin girdi bağımlılığının azaltılması amacıyla Avrupa Komisyonu tarafından 30 Mart 2022 tarihinde bir dizi strateji ve mevzuat önerisi sunulmuştur<sup>1</sup>. Söz konusu mevzuat önerisi paketi kapsamında Sürdürülebilir Ürünler için Eko-tasarım Yönetmeliği teklifi; Sürdürülebilir ve Döngüsel Tekstil için AB Stratejisi; sürdürülebilirlik ve iklim hedeflerine uygun inşaat ürünleri için Yapı Malzemeleri Yönetmeliği revizyonu teklifi yer almaktadır.

Söz konusu mevzuat önerileri ile AB pazarındaki tüm ürünlerin tasarım aşamasından tüketim ve atık aşamasına kadar daha çevre dostu, döngüsel ve enerji verimli olması amaçlanmakta olup, sürdürülebilirliğin AB genelinde bir norm haline getirilmesine hizmet etmek üzere tasarlanan Sürdürülebilir Ürün İnisiyatifi kapsamında, çevresel sürdürülebilirlik için AB genelinde ortak kurallar belirlenmektedir.

Bu çerçevede;

**1-Sürdürülebilir Ürünler için Eko-Tasarım Yönetmeliği Taslağı** ile, halihazırda sadece enerji bazlı ürünlere uygulanan Eko-Tasarım mevzuatının genişletilerek gıda, yem ve medikal ürünler haricinde tüm ürünlere uygulanması ve ürün bazında detaylı kurallar içermesi amaçlanmaktadır.

Mevcut Eko-Tasarım Yönetmeliği ile sadece 2021 yılında tüketicilere 120 milyar Euro tasarruf sağlanmış olup, mevzuatın yeni ürün gruplarına daha kapsamlı kurallar ile genişletilmesinin 2030 yılına kadar sağlayacağı enerji tasarrufu (132 mtoe-150 bcm doğalgaz) neredeyse AB'nin Rus gazı ithalatına eşdeğer olacaktır.

Komisyon tarafından 2022 yılı sonuna kadar yapılacak değerlendirmede, mevzuatın ilk aşamada **tekstil, mobilya, yatak, lastik, deterjan, boya, mineral yağ, demir-çelik ve alüminyum** gibi ürünlere uygulanması değerlendirilecektir.

Yönetmeliğe tabi olacak her ürün "sürdürülebilirlik performansı, çevresel ayakizi ve geri dönüştürülmesine dair detaylar" gibi bilgileri içeren **Dijital Ürün Pasaportuna** sahip olacaktır.

Öte yandan, **2022-2024 Eko-Tasarım ve Etiketleme Çalışma Planı** ile mevcut Eko-Dizayn mevzuatının **akıllı telefonlar, tabletler ve güneş enerjisi ile çalışan sistemler** gibi ürün gruplarını da içerecek şekilde genişletilmesi, mevcut ürün grupları içinse daha detaylı kurallar geliştirilmesi öngörülmektedir.

Yeni mevzuat taslağı ile ayrıca, zorunlu Yeşil Kamu Alımları kriteri geliştirilmesi amaçlamakta ve piyasa gözetimi kurallarını sıkılaştırıcı tedbirler geliştirilmektedir.

**2- Gıda, barınma ve ulaşırmadan sonra çevre ve iklim değişikliği üzerinde dördüncü en yüksek etkiye sahip olan tekstil sektörü** Avrupa Komisyonu tarafından öncelikli alan olarak belirlenmiş olup, Sürdürülebilir ve Döngüsel Tekstil için AB Stratejisi ile, 2030 yılı itibariyle AB pazarına sunulacak tüm tekstil ürünlerinin uzun ömürlü ve geri dönüştürülebilir olması, çevreye

<sup>1</sup> Basın Açıklaması ve ilgili belgelere ilişkin bağlantı

[https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip\\_22\\_2013](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_2013)

zararlı kimyasal içermemesi, sosyal haklara ve çevreye hâlel getirmeden üretilmesine dair somut eylemler belirlenmiştir.

Bu strateji ile Komisyon açık olarak “**fast-fashion**” eğiliminin artık geride bırakılacağını belirtmiş, hazır giyim firmalarını yıllık koleksiyon sayılarını azaltmaya davet etmiş, tekstil ürünleri için **zorunlu eko-tasarım koşulları ve çevresel sürdürülebilirlik bilgilerini içeren dijital ürün pasaportu getirilmesi için 2024 yılı hedef** olarak belirlenmiştir.

**Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu (Extended Producer Responsibility Scheme)** ile, değer zincirinde ürünün toplanması ve döngüsel ekonomiye kazandırılmasından, nihai atık haline dönüşmesi sürecine kadar tüm aşamalardan üreticinin bizzat sorumlu olmasına ilişkin AB düzeyinde ortak kurallar geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Polyester, akrilik gibi sentetik lif içeren tekstil ürünlerinin imalat aşamasında yıkanması ile oluşan **istemsiz mikropplastik salınımının engellenmesi** amaçlanmakta, bu çerçevede imalat aşamasına ilişkin kurallar geliştirilmektedir.

Tüketicilerin güçlendirilmesi sürdürülebilirlikle ilgili yanlış bilgilerin engellenmesi (Green washing-Bir ürünün öyle olmadığı halde yeşil/sürdürülebilir olduğu algısı yaratacak eylemler) ve doğru bilgiye erişimin kolaylaştırılması amacıyla **Tüketici Hakları Direktifi ve Haksız Rekabet Direktifinin revize** edilmesi teklif edilmiştir.

Tekstil sektörlerinin ikiz (yeşil ve dijital) dönüşümünü kolaylaştırmak amacıyla, Komisyon tarafından tüm paydaşların dahil olduğu interaktif bir dönüşüm platformunun (**Transition Pathway**) 2022 yılı içerisinde kurulması amaçlanmaktadır.

3- Yapı malzemeleri sektörü, AB atığının %30'unun, enerji tüketiminin %40'ının, enerji kaynaklı sera gazı emisyonlarının ise % 36'sının kaynağı olup, Komisyon tarafından öncelikli alan olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda, Yapı Malzemeleri Yönetmeliği ile halihazırda anılan ürün grubunda güvenlik ve işlevsellik kriterleri belirlenmekte, Yönetmeliğin revizyonu ile söz konusu ürün grubunun sürdürülebilirliğine ilişkin ortak kurallar belirlenmesi öngörülmektedir.

Böylece, standardizasyon otoritelerinin anılan ürün grubunda ortak AB Standartları belirlemesinin kolaylaştırılması ve dijitalizasyon ile anılan ürünlerin AB pazarında serbest dolaşımının sağlanması amaçlanmaktadır. Komisyon önerisi kapsamında,

-yapı malzemelerinin tasarımı, imalatı ve ambalajlanmasının gelişmiş sürdürülebilirlik kriterlerine uygun olması, büyük ölçüde geri dönüştürülebilir veya geri dönüştürülmüş girdi kullanılması, asgari geri dönüştürülmüş içerik limitlerine uygun üretim yapılması gerekmektedir.

-üreticinin performans ve uygunluk beyanına dair teknik belge sunması ve CE belgesi ibrazı ile anılan mevzuata uygunluğunu göstermesi beklenmektedir. Teknik belgeye konu hesaplamalar ilgili mevzuatta belirlenen ortak çevresel sürdürülebilirlik kriterlerine göre yapılacaktır.

- revize edilen Yönetmelik kapsamında, özellikle KOBİ'ler üzerindeki idari yükleri azaltmak için bir inşaat ürünleri veri tabanı ve Dijital Ürünler Pasaportu dahil olmak üzere dijital çözümler sunulacağı bildirilmektedir.

AB Komisyonu, döngüsel ekonomi çerçevesinde getirdiği mevzuat ve uygulama değişikliklerinin, üretim maliyetlerinde ve dolayısıyla fiyatlarda getireceği artışın; ürünlerin dayanıklılığının, tamir edilebilirliğinin ve enerji verimliliğinin artması ile uzun vadede telafi edileceğini beklemekte olup, bahis konusu mevzuat önerilerinin önümüzdeki dönemde Konsey ve Parlamento'da görüşülmesi ve belirlenen takvime uygun olarak yasalaşması amaçlanmaktadır.